

Ірина Вікторівна Полющенко,
завідувач навчально-методичного кабінету
Київського коледжу
комп'ютерних технологій та економіки
Національного авіаційного університету,
викладач спецдисциплін,
м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6946-508X>

УДК 159.9

DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-1\(72\)-17-19](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2019-1(72)-17-19)

ВИБІР ШЛЯХІВ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Анотація.

У статті зазначено, що актуальною є проблема вибору шляхів формування інформаційної культури з підготовки спеціалістів у закладах вищої освіти загалом та економічного профілю зокрема. Забезпечення високого рівня інформаційної культури випускника економічних спеціальностей передбачає якісну підготовку до майбутньої професійної діяльності в умовах інформаційно-технологічного розвитку суспільства та компетентного використання інформаційних технологій. У статті здійснено аналіз формування майбутнього фахівця економічного профілю, його призначення, визначено структуру й інформаційну культуру професійної діяльності, а також джерела інформаційної культури, доведено переваги комплексного підходу щодо формувань умінь і навичок діяльності у галузі інформаційних технологій.

Ключові слова: інформаційна культура; умови формування інформаційної культури; комплексний підхід.

Соціальне замовлення підготовки спеціалістів відображено в Державному освітньому стандарті СВО [2, с. 14]. Воно формує вимоги до інформаційно-комп'ютерної підготовки випускника закладу вищої освіти (ЗВО) економічного профілю у вигляді перерахування знань, умінь та навичок у сфері інформаційних технологій. Зокрема, він має вміння застосовувати набуті знання, вміння та навички в інтересах майбутньої професійної діяльності. Одна з цілей підготовки професійної освіти фахівця економічного профілю полягає в тому, щоб забезпечити високий рівень його інформаційної культури, підготувати його до діяльності в умовах технологічно розвиненого суспільства.

Інформаційна культура характеризує один зі складників культури, що пов'язаний з інформаційним аспектом життя людей. Важливою частиною інформаційної культури є грамотне використання засобів інформаційних технологій. Сьогодні природне та компетентне застосування мультимедійних Інтернет-технологій перетворив на ключову кваліфікацію, що забезпечує фахівцю доступ до робочого місця, участь у суспільному, культурному, політичному житті. Ідеться про компетентне використання інформаційних технологій, що припускає наявність у фахівців будь-якого профілю (зокрема економічного) визначеного рівня інформаційної культури.

Формування інформаційної культури людини відбувається протягом усього життя. Воно закладається в період отримання студентами ЗВО професійних

знань. Отже, задачею системи вищої освіти є формування у фахівця тих основ інформаційної культури, що в майбутньому будуть слугувати фундаментом професійної культури суспільства.

З огляду на вимоги державних стандартів вищої професійної освіти, закордонний досвід у сфері інформаційної освіти, а також сучасний рівень розвитку засобів інформаційних технологій і практичну діяльність з підготовки студентів економічних спеціальностей, необхідно виділити питання, розгляд яких сприяє цілеспрямованому формуванню заданого рівня інформаційної культури в майбутніх фахівців.

В освітньому процесі за курсом «Інформаційні системи і технології на підприємстві» студентам пропонують розгляд таких питань.

1. *Огляд ринку програм економічного напрямку.* На цьому етапі формуються вміння та навички студентів орієнтуватися в програмному забезпеченні, класифікувати його відповідно до можливостей призначення. Відбувається ознайомлення з провідними виробниками програмного забезпечення.

2. *Оцінювання та вибір програм.* Студент має знати основні принципи, якими необхідно керуватися під час вибору програм економічного напрямку, серед яких: відповідність пропонованих можливостей і завдань, що стоять перед фірмою; поширеність програми; гнучкість у налаштуваннях; безпека даних; можливість отримання освітніх послуг; методичне забезпечення; можливість сертифікації («ІС: Професіонал»).

3. *Інформаційна безпека.* Студенти не мають забувати про способи захисту від вірусів і несанкціонованого доступу: антивірусні засоби; резервне копіювання (архівация даних); тимчасове блокування; пароль на вхід у систему.

4. *Економіко-правові основи ринку інформаційних послуг.* Студент має бути ознайомлений з такими поняттями, як: ліцензійні програми; захист програм від несанкціонованого копіювання (апаратний і програмний); закон про авторські та суміжні права; дилерська та франчайзингова мережа; зареєстрований користувач і його права.

5. *Джерела поповнення професійних знань.* З огляду на те, що метою вищої освіти є формування здатності до саморозвитку та самоосвіти, студента необхідно ознайомити з інформаційними джерелами, серед яких: Інтернет і e-mail; інформаційно-довідкова система («ІС. Гарант. Правова підтримка»); супровідна література та методичне забезпечення; періодика (журнал «Бухгалтер і комп'ютер»); тематичні семінари та науково-практичні конференції; розуміння й оцінювання способів оформлення програм.

Студент, який отримує освітні послуги з економічного профілю, повинен мати уявлення про сучасність інтерфейсу. Ознайомлення з основними психологічними законами сприйняття візуальної інформації людиною (сполучення кольорів, розмір шрифту, розташування активних зон на екрані) дасть змогу оцінювати програмні продукти стосовно їхнього оформлення.

6. *Дотримання ергономічних вимог до робочого місця.* Це необхідні умови для отримання максимальної продуктивності під час розв'язання професійних задач із використанням комп'ютерної техніки.

Отже, такий комплексний підхід отримання освітніх послуг і набуття професійних якостей у ЗВО до застосування інформаційних технологій надає студентам можливість більш вільно орієнтуватися у світі інформації.

Важливе місце у процесі формування інформаційної культури майбутнього фахівця економічного профілю необхідно приділяти умовам, за яких можливе його здійснення. До таких умов, на нашу думку, можна зарахувати організаційні умови.

Організаційні умови – це комплекс взаємозалежних заходів, які забезпечують цілеспрямоване керування процесом формування інформаційної культури особистості. Відповідно до принципу динамізму, система організаційних умов спрямована на забезпечення розвитку освітнього процесу й охоплює: **планування, організацію, комунікацію, регулювання, контроль та редагування процесу формування інформаційної культури.**

У контексті формування інформаційної культури на заняттях із вивчення дисципліни «Інформаційні системи і технології на підприємстві», то тут акцент робиться на розв'язанні таких задач:

1) розробка теоретичних основ формування інформаційної культури;

2) проведення заходів щодо створення науково-методичного, дидактичного психологічного, ергономічного та програмного супроводу процесу формування інформаційної культури;

3) організаційна й освітня підготовка до роботи з засобами інформатизації;

4) створення в ЗВО матеріально-технічної бази (інформаційно-освітнього середовища);

5) цілеспрямоване керування процесом формування інформаційної культури.

На нашу думку, формування інформаційної культури у майбутніх спеціалістів економічного профілю необхідно починати зі шкільної лави, тому що інформаційна культура – це складне, багатогранне поняття, яке не можна зводити лише до комп'ютерної грамотності. Інформаційна культура сучасного фахівця передбачає синтез традиційної (книжкової, бібліотечно-бібліографічної) інформаційної культури і нової (комп'ютерної, електронної) інформаційної культури. У зв'язку з цим, шляхи і методи формування інформаційної культури, що детально описані в психолого-педагогічній літературі, виявляються залежними від місця, де проводяться заняття, а також від науково-педагогічного працівника, який їх проводить.

З огляду на обраний шлях формування інформаційної культури, науково-педагогічні працівники застосовують різні дидактичні цілі.

Істотною особливістю формування у студента інформаційної культури є спрямованість на майбутню професійну діяльність. Ідеться про вивчення використання спеціальних засобів – нових інформаційних технологій, застосування яких є більш характерним для конкретної предметної сфери. Розглядаючи формування інформаційної культури в цьому аспекті, потрібно виділити ще один зі шляхів – це формування інформаційної культури під час вивчення некомп'ютерних або спеціальних дисциплін. У цьому розумінні інформаційної культури важливим аспектом є наявність переконань, потреб використання знань у сфері інформатики та інформаційних технологій під час розв'язанні власних життєвих чи професійних задач. Іншими словами, має бути сформована система тих пізнавальних і професійних мотивів, які спонукають застосовувати отримані знання і самостійно розширювати їх. Тобто йдеться про сформованість стійких систем мотивів, спрямованих на постійне підвищення власного освітнього і професійного рівня [1, с. 7].

Таким чином, залежно від того, де здійснюється отримання освітніх послуг – у бібліотеці (самостійно) чи закладі освіти (під час відвідування лекцій тощо), необхідно обрати певний шлях формування інформаційної культури особистості.

Отже, з огляду на вищесказане і на основі використання матеріалів монографії А. Ашерова та Т. Богданової «Методи і моделі формування і розвитку інформаційної культури студентів технічних університетів», ми пропонуємо такі шляхи *формування і розвитку* інформаційної культури:

- на заняттях із вивчення дисциплін «Інформатика» та «Інформаційні системи і технології на підприємстві»;
- у процесі вивчення некомп'ютерних і спеціальних дисциплін;
- у бібліотеці.

Таким чином, бачимо доцільним надалі працювати в цьому напрямі та публікувати подальші розвідки.

Використані літературні джерела

1. Конюховский П.В., Колесов Д.Н. Экономическая информатика / П.В. Конюховский, Д.Н. Колесов. Санкт-Петербург : Питер, 2001. 560 с.
2. Стандарт вищої освіти. Освітня програма підготовки молодшого спеціаліста 051 «Економіка».

References

1. Koniukhovskiy, P.V., & Kolesov, D.N. (2001). *Ekonomicheskaya informatsiya* [Economic Informatics]. St. Petersburg [in Russian].
2. *Standart vyshchoi osvity. Osvitnia prohrama pidhotovky molodshoho spetsialista 051 «Ekononika»* [The standard of higher education. Educational program of training of junior specialist 051 "Economics"]. [in Ukrainian].

Poliushchenko Iryna. Selection of Ways of Forming Information Culture in Training of Economic Profile Professionals.

Summary.

The problem of choosing the ways of forming the information culture of a specialist in general, the economic profile of training in particular, is relevant in the education system. Providing a high level of information culture of economic specialties graduates involves qualitative preparation for work in conditions of technological development of society, competent use of information technologies. The article analyzes the professional purpose and structure of the professional activity of specialists of the economic profile of training, chooses the ways of forming their information culture, defines the sources of information culture, demonstrates the advantages of an integrated approach to the formation of skills and abilities of work of economists, specialists in the field of information technology.

The article states that the social order of specialists training is reflected in the State Educational Standard. This document formulates the requirements for information and computer training of a graduate of an institution of higher education of an economic profile. It contains a clear definition of knowledge, skills and knowledge in the field of information technology. One of the goals of training a professional specialist in the economic profile is to ensure a high level of its information culture, to prepare him/her for activities in a technologically advanced society.

The author observes that formation of information culture takes place throughout all life. Its foundations are formed during the period when students of higher education institutions receive professional knowledge. The article states that the task of the higher education system is to form specialists' fundamentals of information culture, which in the future will serve as the foundation for the professional culture of society as a whole.

Key words: *informational culture; conditions of formation of information culture; complex approach.*

Полющенко И.В. Выбор путей формирования информационной культуры подготовки специалистов экономического профиля.

Аннотация.

Проблема выбора путей формирования информационной культуры при подготовке специалистов высших учебных заведений в целом и экономического профиля является сегодня актуальной. Обеспечение высокого уровня информационной культуры выпускника экономических специальностей предусматривает качественную подготовку к будущей профессиональной деятельности в условиях информационно-технологического развития общества и компетентного использования информационных технологий. В статье сделан анализ формирования будущего специалиста экономического профиля, его назначения, структуры и информационной культуры в профессиональной деятельности, определены источники информационной культуры, доказано преимущество комплексного подхода к формированию умений и навыков деятельности в сфере информационных технологий.

Ключевые слова: *информационная культура; условия формирования информационной культуры; комплексный подход.*